Informatie

Nationaal Park en wetland De Alde Feanen omvat 2300 hectare riet, petgaten, elzenbroekbossen, trilvenen, blauwgrasland, dotterbloemhooiland, plassen, weidevogelgrasland en schraalland. Die grote variatie vertaalt zich in een rijk geschakeerd dieren- en plantenleven.

Door De Alde Feanen lopen prachtige wandelroutes die allemaal weer totaal andere facetten van het gevarieerde laagveenmoeras tonen. Er zijn zelfs een paar kanoroutes voor een optimale verkenning van de lonkende natuurpracht peddelend vanaf het water. Kaarten en routebeschrijvingen zijn te vinden op de website www.np-aldefeanen.nl, op de site van It Fryske Gea, www.itfryskegea.nl en bij het Bezoekerscentrum van het Nationaal Park De Alde Feanen, Koaidyk 8a in Earnewâld.

De wandelroute (rode paaltjes) start op de parkeerplaats aan het begin van de dorpsbebouwing van Earnewâld na de driesprong met de Koaidyk. Buiten het broedseizoen (van 15 maart tot 1 juli) kan vanaf de parkeerplaats aan de Feantersdyk (tegenover de zandwinning Van Panhuyspoel) een langere wandeling van zo'n 12 kilometer worden gemaakt. Het doorgaans natte gebied laat zich het best met hoge schoenen of laarzen verkennen.

De drie kijkhutten op de route vormen een mooie observatieplek voor de bonte vogelrijkdom. Ooievaarsstation It Eibertshiem staat garant voor volop klepperende 'eibers' die inmiddels ook in de bomen in het laagveenmoeras nesten bouwen. Pauzeren kan in het Bezoekerscentrum of één van de vele horecagelegenheden in Earnewâld.

It Fryske Gea
Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag
Tel. (0512) 38 14 48
E-mail info@itfryskegea.nl
Website www.itfryskegea.nl

WIJ WENSEN U EEN PLEZIERIGE TOCHT

It Fryske Gea

Wandelen in De Alde Feanen

Petgaten, riet, ruigte, plassen, trilvenen en blauwgrasland, een stukje wilde natuur in het hart van Fryslân

Wikelslân

Buizerd

Een waardeloze uithoek. Onland. Slechte grond en een erbarmelijk leven. Omringd door het water konden de inwoners van Earnewâld eigenlijk geen kant op. De vervening was een pover bestaan, om van de karige landbouw maar te zwijgen. De opkomst van de recreatie bood een nieuwe toekomst, vooral liefhebbers van de mooie natuur kwamen naar het gebied. De verwerving van de eretitel Nationaal Park was een 'boppeslach'. De verschillende natuurgebieden in De Alde Feanen vormen samen een eldorado voor natuurminnaars, bootjesmensen, kanovaarders, fietsers en wandelaars.

Tekst: Fokko Bosker
Foto's: Anton Huitema, Dico de Klein, Tjerk Kunst en Hans Pietersma

De afgelopen drie jaar is vanuit de Herinrichting De Alde Feanen het hele gebied ten noorden van Earnewâld op de schop gegaan. De ingrijpende herinrichting van Fjirtich Mêd, Wikelslân en Reid om 'e Krite geeft de toch al aanwezige natuurpotenties een stevig duwtje in de rug. Graslanden zijn vergraven, petgaten uitgediept en de waterkwaliteit is aanzienlijk verbeterd zodat de moerasvegetatie van riet en waterplantjes zoals krabbenscheer, blaasjeskruid en in de toekomst mogelijk zelfs een uiterst kritische soort als fonteinkruid beter gedijen. De uitgegraven grond is gebruikt om de paden op te hogen, zodat het waterpeil verder omhoog kon. De nieuwe waterplassen vormen al met al een ideale rustplaats voor vogels. Op andere plekken in de rietlanden die de wandeling aandoet, groeien zeldzame soorten als het vleesetende plantje zonnedauw en moerasviooltjes. It Fryske Gea verwacht de komende 25 jaar volop profijt te hebben van de getroffen maatregelen. Omdat er nu goede mogelijkheden zijn om met behulp van gemalen en molens water van buiten het gebied in te pompen, is de toekomst van het moeras voorlopig verzekerd. Hiermee is volgens districtshoofd Germ van der Burg een heel goede slag geslagen. Nu al bieden Reid om 'e Krite en Wikelslân een verscheidenheid aan zeldzame

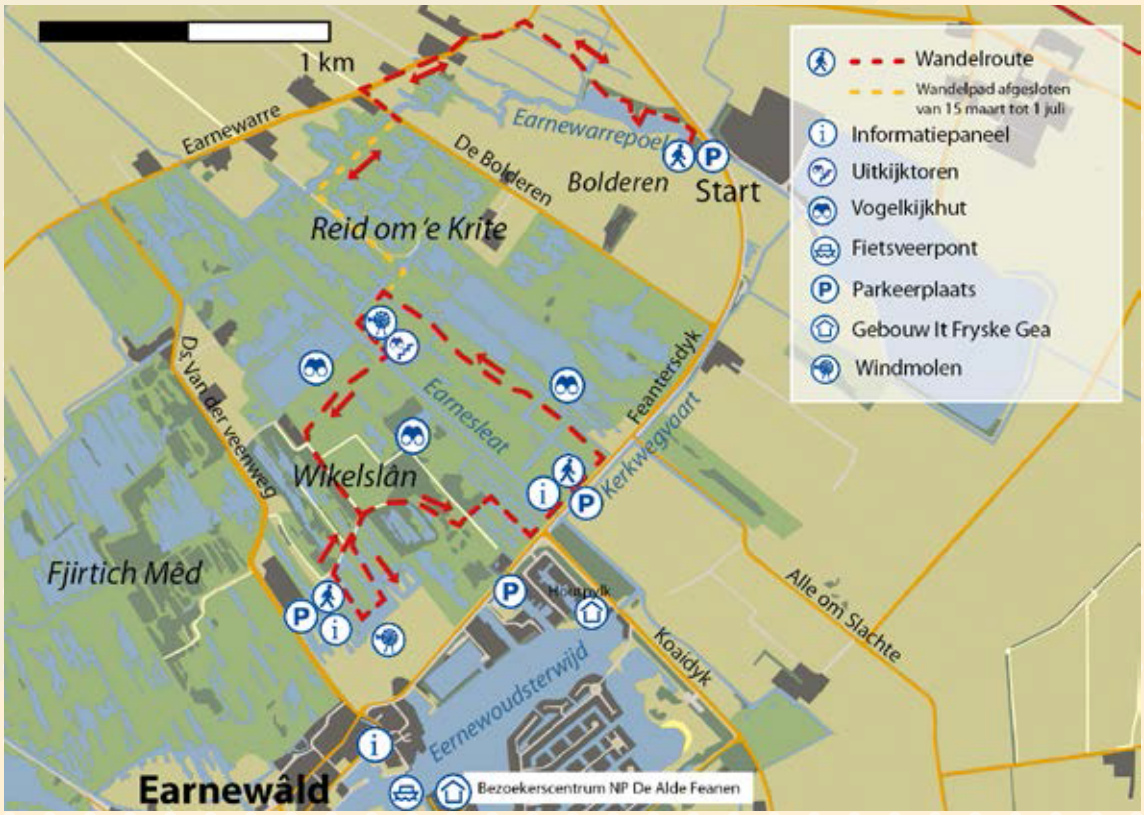

Ooievaar op nest

Krabbenscheer

vogel- en plantensoorten. Van de broedvogels die goed vanuit de verschillende kijkhutten kunnen worden geobserveerd verdienen roerdomp, porseleinhoen en waterral een speciale vermelding.

Mysterieus

Aan informatie over het bijzondere gebied geen gebrek en verdwalen is er tegenwoordig ook niet meer bij. Maar de wandelaar kan zich vast goed voorstellen hoe het moet zijn geweest om in vroeger tijden de weg kwijt te raken in een moeras. Spannend en zelfs buitengewoon gevaarlijk. Mysterieus is het gebied nog altijd. Lage wolken beklemtonen de platte wereld die we op deze vroege voorjaarsdag betreden voor een wandeling door het noordelijke deel van De Alde Feanen. Gakkende ganzen volgen door de lucht onzichtbare routes tussen hun foerageergebieden in de omringende weiden en hun beschutte en verscholen slaapplaatsen in het riet. Hun opgewonden misbaar vult de hemel boven ons. Soms nemen eenden en meerkoeten deel aan het koor. Wie wil kan makkelijk een dag struinend door het ruim 2300 hectare grote natuurgebied doorbrengen.

Ideale biotoop

De rode paaltjes wandelroute door moerasbos Wikelslân en laagveenmoeras Reid om 'e Krite knoopt mooi de verschillende leefomgevingen voor planten en dieren in riet, ruigte, hooiland en grasland aan elkaar. Petgaten en legakkers maken het landschap tot een ideale biotoop voor soorten die elders verdwenen zijn zoals waterral, blauwborst, baardmannetje en de groene glazenmaker. Zo'n geschakeerde biodiversiteit zie je zeker in Nederland niet meer op een vierkante kilometer.

Van J.C. Bloem zijn de bekende typisch 'Hollands' relativerende dichtregels

Natuur is voor tevredenen of legen.
En dan, wat is natuur nog in dit land?
Een stukje bos, ter grootte van een krant,
Een heuvel met wat villaatjes ertegen.

Liefdesbetuiging

Stoïcijns op een paaltje zit een buizerd als op een troon zijn territorium te bekijken. Alsof hij wil zeggen: ik ben hier de baas en jullie slechts tijdelijke bezoekers, passanten voor heel even. In het weiland bespikkeld met madeliefjes die wel erg vroeg zijn voor de tijd van het jaar betrappen we drie reeën, één in een diep donkerbruine wintervacht en twee lichtere. Met gespitste oren staan ze roerloos en afwachtend te kijken terwijl ze onze bewegingen volgen. Dan als op commando lichten ze plots de hoeven en huppen er gracieus vandoor, de beschutting van een wilgenbosje in. Hun spiegels lichten op in het veld. De zon probeert zoals beloofd door de lage nevelluchten heen te prikken. Maar of het nu nevelig, guur en koud is of helder met zomerse temperaturen, natuurgebied De Alde Feanen toont in elk seizoen en bij iedere weersgesteldheid een meer dan aantrekkelijk gezicht. Een liefdesbetuiging.

Oerlandschap

Terwijl we onze weg over het verende veenpad vervolgen, maken meerkoetjes zich haastig uit de voeten. Hoe deze in zwart getooide watervogels klapwiekend en watertrappelend uit de zwarte veenplassen opstijgen, doet wat denken aan een slapstick act. Het laatste stukje voor *take off* is het net alsof ze over het spiegelend

Porseleinhoen

Ree

Gewoon blaasjeskruid

Roerdomp

oppervlak lopen, waarbij de toeschouwer ongemerkt de adem inhoudt of het ze wel gaat lukken. De wandeling is een kennismaking met een oerlandschap dat in Nederland op de vingers van een hand te tellen is. Toch leren de Oostvaardersplassen, Gelderse Poort en andere herinrichtingsprojecten dat er zeker behoefte is aan zulke wijkplaatsen, vluchthavens en struingebieden waar de planmatige ordening los is gelaten. Een stukje wilde natuur. En zo dichtbij. In het hart van Fryslân.

Uitkijkplatform

De route voert als een slalom door het rietland, langs diepzwarte veenplassen en het mysterieuze elzenbroekbos waarachter Earnewâld schuil gaat. Een uitkijkplatform verheft zich op hoge poten boven de geschoren rietvelden en het loof van de bomen voor een majestueus uitzicht over het nationale park. Het gunt de bezoeker het gedroomde vogelperspectief. Heel even los van de wereld. En zien dat het goed is. Mooi in veelvormigheid. Voor de veenarbeiders en mattenbiesvlechters in voorbije dagen was het een hardvochtige omgeving, ons schenkt het moeras louter plezier.

Vogelkijkhutten

Reid om 'e Krite is een nadere kennismaking meer dan waard. Vooral vogelaars kunnen hun hart ophalen in de drie vogelkijkhutten die op strategische plekken aan open water op de grens van ruigte, riet en plassen zijn opgetrokken. Het logboek van de meest noordelijke hut in het laagveenmoeras verraadt de waarneming van meerdere rietgorzen, goudvinken, roerdomp, sperwer, kleine bonte specht, boomkruipers, havik, buizerd en meerdere ooievaars met als klapstuk een lepelaar. Hoe mooi wil je het hebben? De rieten daken en bruine betimmering doen de observatieplekken prachtig opgaan in hun omgeving. Zonnepanelen op het dak voorzien ze van stroom voor een educatief informatiepaneel met foto's van planten en dieren én een bijbehorende quiz. Een sonore stem heet elke bezoeker die de hut betreedt welkom. Best spooky, zeker in deze omgeving waar de detectiveroman *The hound of the Baskervilles* van Sir Arthur Conan Doyle over een mysterie in Dartmoor nooit ver weg lijkt.

Wandeling buiten het broedseizoen

In de periode buiten het broedseizoen (van 15 maart tot 1 juli) kan de wandeling worden uitgebreid tot zo'n 12 kilometer. Ook langs de Bolderen is het prachtig wandelen. Deze voetreis door zompig laagveen start op de parkeerplaats aan de Earnewarrenpoel tegenover de zandwinning in de Van Panhuyspoel aan de Feantersdyk. Het voetpad voert langs sloten en door weilanden naar de Earnewarre, een rustige plattelandsweg met spaarzame bebouwing. Op de kruising met De Bolderen, een dijkje dat het natuurgebied diagonaal doorsnijdt, gaan we linksaf en vervolgens rechtsaf door een hek. Vlak voor de Amerikaanse windmolen haakt onze verbindingsroute aan op het door It Fryske Gea uitgezette rode paaltjespad door Reid om 'e Krite en Wikelslân. Op deze wandeling steeds dieper het moeras in, verder van de bewoonde wereld, tussen groenbemoste grillig vervormde elzen, wilgen, berken en kreupelhout en het manshoge riet, is de natuurervaring nog altijd bijzonder intens.

Vogelkijkhut Reid om 'e krite

Uitkijkplatform